

BESLUT

2014-09-15

Dnr: 14/00376

SAKEN

Nordegren & Epstein i P1, 2014-02-11, inslag om Julian Assange; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Inslaget handlade om hur den så kallade Julian Assange-affären påverkat bilden av Sverige. Programledaren Thomas Nordegren inledde inslaget med att berätta att han vid resor i USA och England fått olika frågor om behandlingen av Julian Assange. I inslaget som följde diskuterade Thomas Nordegren med programledarkollegan Louise Epstein om vilka reaktioner de fått från personer i andra länder på grund av Julian Assange-affären. Thomas Nordegren sa bland annat att Sverige har blivit kallat ett "feministiskt helvete" och fått frågan om Sverige lovat att lämna ut Julian Assange till USA. I inslaget medverkade även Sveriges Radios (SR) korrespondent i London och redaktören för nättidningen The Local som skriver svenska nyheter på engelska. De fick frågor om hur Julian Assange-affären påverkat bilden av Sverige, det svenska rättsväsendet och den svenska sexbrottslagstiftningen. Redaktören sa bland annat att två frågor kommit upp i Julian Assange-affären. Frågorna handlade om det Julian Assange är anklagad för kan betraktas som ett brott och hur svensk våldtäktslagstiftning ser ut samt hur reglerna är för häktning i Sverige. Redaktören sa att det finns svenska rättsfall där folk har blivit häktade utan att åtal har väckts och att det inte skulle kunna ske i de flesta amerikanska stater. I slutet av samtalet med redaktören sades bland annat följande.

(Louise Epstein) – Men jag tycker det här är lite intressant för det måste också bli tydligt för alla som lyssnar, även för mig. För det är klart det finns skillnad på våldtäktslagstiftningen men det som ändå Assange har gjort; att han har klippt sönder

kondomer, han har inte velat HIV-testa sig. Det är väl inte något som är tillåtet i USA? (Redaktören) – Ja, nej den är ju mer, nej jag är inte insatt i den här. (Louise Epstein) – Nej, för det tycker nog de flesta är lite konstigt. (Thomas Nordegren) – Ja ja, men Louise du måste vara noga med här. Jag läste faktiskt förundersökningen. Det är väl hundratusentals som har gjort det över hela världen. Men jag tänkte inför det här inslaget måste jag göra det då. Sammanfattningen är ju den att under ett besök i Stockholm 2010 så omgavs Julian Assange av en rad kvinnor som beundrade honom mycket. Han bodde hemma hos en av dem och de hade samlag med kondom. Men vid ett tillfälle så fick kvinnan Assange sperma in i sig och hon anser att detta beror på att Assange tagit av sig eller slitit sönder kondomen men där står alltså uppgift mot uppgift. Och sen det lite besynnerliga är att samma vecka hade Assange samlag med en annan kvinna med ungefär samma mönster: först hängel, ömsesidigt samtycke till samlag med kondom. Men så slutade det ändå på samma sätt. Med att kvinnan, att han kommer alltså oskyddat in i henne. Och kvinnorna tar sedan kontakt med varandra och kräver att Assange ska HIV-testa sig och Assange uppträder då nonchalant och säger att det kan han väl göra men inte under tvång. Och sen uppsöker kvinnorna polisen så rullar affären igång och så blir en världsnyhet och nu är det tror jag en och en halv miljon träffar på internet. Men det är alltså mycket uppgift mot uppgift här.

I slutet av inslaget sa programledarna följande.

(Thomas Nordegren) – Det är en massor med jurister som skriver debattartiklar just nu och Advokatsamfundets generalsekreterare vill ha det här ur världen. Och alla kan väl vara överens om att Assange har uppträtt som en svinpäls men frågan är om om det ändå är rätt hanterat och hur många år det här ska pågå för att även om han hade fällts på alla de här punkterna hade han varit ute för länge sen. (Louise Epstein) – Eftersom han redan har suttit där på ambassaden. (Thomas Nordegren) – Nej, det är ju ett undanhållande. Så han får inte räkna av den tiden han har suttit på Ecuadors ambassad och undanhållit sig. (Louise Epstein) – Men jag tycker också det är trist att det är så mycket prestige och jag tycker väl att Sverige kunde ha åkt dit och förhört honom på plats. (Thomas Nordegren) – Ja, men då säger ju riksåklagaren att det, då måste man, då måste det vara engelsk polis och då är man mera begränsad till vilka frågor man kan ställa. Det är väldigt otillfredsställande att den här... för det kan ju fortsätta till brotten preskriberas. Jag vet inte hur lång preskriptionstid det är. (Louise Epstein) – Jag tänker också på kvinnorna. Det är ju jobbigt när saker inte blir avslutade. (Thomas Nordegren) – Det måste vara jättejobbigt för dem. Att det är, liksom ligger och fladdrar hela tiden. Vi byter ämne.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att ena programledaren i inslaget sa ”alla kan väl vara överens om att Julian Assange har uppträtt som en svinpäls”. Enligt anmälaren finns det inga bevis för att Julian Assange har uppträtt klandervärt och han anser att uttalandet var en direkt smutskastning av Julian Assange. Anmälaren anser vidare att uttalandet var att föregripa en pågående brottsutredning.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Programledarna, Thomas Nordegren och Louise Epstein, är båda seniora

medarbetare med bakgrund i andra redaktioner och har sedan några år denna show där de kommenterar dagsaktuella frågor, gräver djupare i vissa ämnen och uppmärksammar frågor de själva får kring aktualiteter. Programmet inleds ofta med egna reflektioner och under hela programmet är tonen ledig med ett personligt programledarskap. *Nordegren & Epstein* har sänts i många år och formatet är därmed väl känt för lyssnarna.

Utgångspunkten för det anmälda inslaget var som ovan nämnts frågor Thomas Nordegren fått vid resor i England och USA, såsom varför Sverige förföljer Julian Assange. Om Sverige lovat USA att lämna ut Julian Assange med paralleller till de terrorbrottsmisstänkta egyptierna som överlämnades till CIA och hur Julian Assange kunde anklagas för våldtäkt när han bjudits på frukost av kvinnorna morgonen efter samlagen. Han hade också fått frågan om svenska säkerhetspolisen hjälpt CIA att ordna en så kallad honungsfälla. Programledaren sa att han avvisat mycket som paranoidea missuppfattningar men också försökt förklara hur svensk sexbrottslagstiftning ser ut.

Med anledning av dessa frågor och eftersom fallet med Julian Assange hamnat i ett juridiskt dödläge valde programmet att fördjupa sig i saken men också i bilden av Sverige i skenet av fallet Julian Assange. I programmet hördes SR:s korrespondent som fick berätta vad britter brukar fråga honom om Julian Assange och om hur fallet diskuterades i England, stödet för Julian Assange och så vidare. Precis som Thomas Nordegren hade korrespondenten fått förklara hur svensk våldtäktslagstiftning fungerar. Han berättade också att bilden av Sverige påverkats exempelvis av dåliga PISA-resultat och fallet med den före detta polischefen. Redaktören var också med och fick berätta vad den amerikanska opinionen var mest kritisk till angående Sveriges behandling av Julian Assange och vad som varit mest problematiskt med fallet vad gäller uppfattningen av Sverige. Genom diskussionerna fick lyssnarna fallet allsidigt belyst och det var tydligt att det är ett pågående fall. Det framgick också särskilt då Thomas Nordegren sammanfattade förundersökningen om vad som uppgavs ha hänt, där han också påpekade att uppgift står mot uppgift. I samtalet tog man också upp Julian Assanges farhåga att lämnas ut till USA om han skulle ha stannat i eller åkt tillbaka till Sverige för förhör, bland annat med hänvisning till ovan nämnda egyptier som hämtades på Bromma flygplats av CIA och fördes till Egypten.

När Nordegren i slutet av inslaget summerade diskussionen i det direktsända programmet tog han inte ställning i skuldfrågan. Tvärtom gav han uttryck för en mer allmän bild av hur Julian Assange kanske har kommit att framstå och problematiken med såväl Julian Assanges som Sveriges agerande.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att utgångspunkten för inslaget var att Julian Assange var anklagad för brott och undvek det svenska rättsväsendet. Fokus för inslaget var hur svensk våldtäktslagstiftning och hantering av fallet påverkade bilden av Sverige. Nämnden anser att programledarens tillspetsade uttalande om att Julian Assange betett sig som en svinpäls var värderande och att lämpligheten i att använda uttrycket kan diskuteras. Det var dock enligt nämndens uppfattning oklart vad uttrycket närmare syftade på. Uttalandet kan därför inte ses som ett ställningstagande i skuldfrågan och medför inte att inslaget strider mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik